

Συμβουλές για την εξομολόγηση και τον εκκλησιασμό του παιδιού

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)
/ Ορθόδοξη πίστη

1. Σε ποια ηλικία το παιδί πρέπει να εξομολογείται;

Κατά τη γνώμη μου, η πρακτική της παιδικής εξομολόγησης είναι ένα πολύ σημαντικό και προβληματικό σημείο στη σημερινή ζωή της Εκκλησίας.

Ο κανόνας ότι τα παιδιά πρέπει να εξομολογούνται πριν την Κοινωνία από τα επτά χρόνια τους, επικράτησε στη συνοδική περίοδο.

Όπως έγραψε στο βιβλίο του για το Μυστήριο της Εξομολόγησης ο πατήρ Βλαντιμίρ Βορομπιώφ, για πάρα πολλά παιδιά σήμερα η φυσιολογική ωρίμανση είναι τόσο μπροστά από την πνευματική και ψυχολογική, ώστε τα περισσότερα από τα σημερινά παιδιά των επτά ετών δεν είναι έτοιμα να εξομολογούνται. Είναι καιρός να πούμε ότι αυτή η ηλικία ορίζεται από τον πνευματικό και τους γονείς απολύτως ατομικώς σε σχέση με το παιδί; Τα παιδιά στα επτά τους χρόνια, και μερικά λίγο νωρίτερα, βλέπουν τη διαφορά μεταξύ καλής και κακής πράξης, αλλά είναι ακόμα νωρίς να πούμε ότι είναι μια συνειδητή μετάνοια. Μόνο εκλεκτές, λεπτές, ευαίσθητες φύσεις είναι ικανές σε μια τέτοια νεαρή ηλικία να το βιώσουν αυτό.

Υπάρχουν καταπληκτικά παιδάκια που στα πέντε έως έξι τους χρόνια έχουν μια υπεύθυνη ηθική συνείδηση, αλλά πιο συχνά συμβαίνουν άλλα πράγματα. Είτε ενθαρρύνσεις των γονέων που συνδέονται με την επιθυμία να έχουν σε εξομολόγηση ένα πρόσθετο εργαλείο για την ανατροφή (συχνά υπάρχουν περιπτώσεις όταν ένα μικρό παιδί δεν συμπεριφέρεται σωστά, και η αφελής και καλή μητέρα ζητάει από τον ιερέα να το εξομολογήσει, νομίζοντας ότι αν μετανοήσει, θα την ακούει). Είτε είναι ένας πιθηκισμός σε ενήλικους από την πλευρά του παιδιού - του αρέσει: στέκονται, έρχονται στον ιερέα, τους λέει κάτι. Δεν βγαίνει τίποτα καλό απ' αυτό. Ως πλεονέκτημα των παιδιών, η ηθική συνείδηση ξυπνάει πολύ αργότερα. Δεν βλέπω τίποτα καταστροφικό σ' αυτό. Ας έρχονται στα εννέα, στα δέκα χρόνια, όταν θα έχουν ένα μεγαλύτερο βαθμό ωριμότητας και ευθύνης για τη ζωή τους.

Στην πραγματικότητα, όσο νωρίτερα το παιδί εξομολογείται, τόσο χειρότερο γι

‘αυτό – ίσως για καλό, αμαρτίες έως τα επτά έτη δεν λογίζονται στα παιδιά. Μόνο σε αρκετά μεγαλύτερη ηλικία αντιλαμβάνουν την εξομολόγηση ως εξομολόγηση, και όχι ως μια απαρίθμηση με ό, τι είπαν η μαμά ή ο μπαμπάς και γράφτηκε σε χαρτί. Και αυτή η τυποποίηση της εξομολόγησης, που συμβαίνει στο παιδί, στη σύγχρονη πρακτική της εκκλησιαστικής ζωής μας είναι ένα επικίνδυνο πράγμα.

2. Πόσο συχνά πρέπει να εξομολογείται το παιδί

Εν μέρει από τα λάθη μου, εν μέρει συμβουλευόμενος πιο έμπειρους ιερείς, έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά πρέπει να εξομολογούνται όσο το δυνατόν λιγότερο. Όχι όσο είναι δυνατόν συχνότερα αλλά όσο το δυνατόν λιγότερο. Το χειρότερο πράγμα που μπορείτε να κάνετε – είναι να καθιερώσετε για τα παιδιά την εβδομαδιαία εξομολόγηση. Τους οδηγεί όλους σε τυπική μορφή. Έτσι πήγαιναν και απλώς κοινωνούσαν κάθε Κυριακή, ή τουλάχιστον συχνά, πράγμα το οποίο είναι επίσης ένα ερώτημα κατά πόσον είναι σωστό για το παιδί, και στη συνέχεια – μετά από τα επτά χρόνια τους πάνε, επίσης σχεδόν κάθε Κυριακή, για την συγχωρητική ευχή. Τα παιδιά μαθαίνουν γρήγορα να μιλάνε σωστά στον ιερέα – αυτό που περιμένει ο πατήρ. Δεν άκουγα τη μαμά, φερνόμουν άσχημα στο σχολείο, έκλεπα μια γόμα. Αυτός ο κατάλογος αποκαθίσταται εύκολα.

Και δεν παρατηρείται ακόμη και το γεγονός της εξομολόγησης ως μετάνοιας. Συμβαίνει ότι χρόνια έρχονται στην εξομολόγηση με τα ίδια λόγια: δεν άκουγα, φέρνομαι αγενώς, τεμπελιάζω, ξεχνώ να προσεύχομαι – αυτό είναι ένα μικρό σύνολο των συνηθισμένων παιδικών αμαρτιών. Ο ιερέας, βλέποντας ότι, εκτός από αυτό το παιδί τον περιμένουν ακόμα πολλοί άλλοι άνθρωποι, συγχωρεί τις αμαρτίες του, και αυτή τη φορά. Αλλά μετά από αρκετά χρόνια, αυτό το τέκνο της «Εκκλησίας» γενικά δεν θα καταλάβει τι θα πεί μετάνοια. Γι ‘αυτόν δεν υπάρχει καμία δυσκολία να πει ότι έκανε άσχημα αυτό ή το άλλο, να μουρμούρισει κάτι από τις σημειώσεις ή τη μνήμη, για το οποίο είτε θα τον χαϊδέψουν, είτε θα πουν: «Νίκο, μην κλέβεις τα στυλό» και μετά «Μην συνηθίζεις (ναι, μετά ήδη να μην συνηθίζεις) στα τσιγάρα, μην κοιτάζεις αυτά τα περιοδικά», και ούτω καθ εξής. Και μετά ο Νίκος θα πεί: «Δεν θέλω να σ’ ακούω. Μπορεί να πει και η Μαρία, αλλά τα κορίτσια συνήθως ωριμάζουν πιο γρήγορα, προλαβαίνουν να αποκτήσουν μια προσωπική πνευματική εμπειρία, πριν να έρθουν σ αυτή την απόφαση.

Όταν πάνε το παιδί για πρώτη φορά στην κλινική και το αναγκάζουν να γδυθεί μπροστά σ ένα γιατρό, τότε, φυσικά, ντρέπεται, αισθάνεται δυσάρεστα αλλά αν τον βάλουν στο νοσοκομείο και κάθε μέρα σηκώνουν το πουκάμισό του για μια ένεση τότε θα το κάνει εντελώς αυτόματα, χωρίς κανένα συναίσθημα.

Το ίδιο είναι και η εξομολόγηση, από κάποια στιγμή και μετά μπορεί να μην προκαλεί καμία συγκίνηση. Ως εκ τούτου, μπορούμε να ευλογούμε τα παιδιά στην

κοινωνία αρκετά συχνά, αλλά να τα εξομολογούμε, όσο το δυνατόν πιο σπάνια. Νομίζω ότι καλό θα ήταν μετά από τη συνένωση με τον πνευματικό, να εξομολογήσουμε έναν τέτοιο μικρό αμαρτωλό για πρώτη φορά σε ηλικία επτά χρονών, δεύτερη φορά - οκτώ, τρίτη φορά - εννέα χρονών, λίγο αναβάλλοντας την έναρξη της συχνής, τακτικής εξομολόγησης, για να μην γίνει συνήθεια σε καμία περίπτωση

Για τους ενήλικες, για πολλούς πρακτικούς λόγους, δεν μπορούμε να αραιώσουμε την κοινωνία και το μυστήριο της μετανοίας για μεγάλο χρονικό διάστημα, αλλά για τα παιδιά, πιθανότατα, θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε αυτόν τον κανόνα και να θεωρούμε ότι μια υπεύθυνη και σοβαρή εξομολόγηση ενός αγοριού ή κοριτσιού μπορεί να πραγματοποιείται ανά αρκετά μεγάλα χρονικά διαστήματα, και σε άλλη στιγμή - να τους δώσουμε ευλογία για την κοινωνία, να το καθιερώσουμε όχι σε αυτο-δραστηριότητα του ιερέα αλλά σαν κανονικό πρότυπο.

3. Πόσο συχνά πρέπει να κοινωνήσουμε τα μικρά παιδιά

Τα μωρά είναι καλό να τα κοινωνούμε συχνά, επειδή πιστεύουμε ότι η κοινωνία των Αχράντων Θείων Μυστηρίων οδηγεί σε υγεία της ψυχής και του σώματος. Και το νήπιο αγιάζεται ως μην έχουν αμαρτίες, από τη σωματική του φύση συνδεόμενο με τον Κύριο στο Μυστήριο της Θείας Κοινωνίας. Αλλά όταν τα παιδιά αρχίζουν να μεγαλώνουν και όταν έχουν ήδη γνωρίσει ότι αυτό είναι το Αίμα και το Σώμα του Χριστού και ότι αυτό είναι Ιερό, είναι πολύ σημαντικό να μην μετατρέψουμε την Κοινωνία σε μια εβδομαδιαία διαδικασία, όταν μπροστά στο Δισκοπότηρο παίζουν και έρχονται σ' αυτό χωρίς να σκέφτονται πολύ τι κάνουν.

Και αν βλέπετε ότι το παιδί σας γκρινιάζει πριν από τη λειτουργία, σας εκνευρίζει, όταν πολύ λίγο πρόσεξε το κήρυγμα του ιερέα, τσακώθηκε με κάποιον από τους συνομηλίκους του, που στέκονται εδώ στη λειτουργία, μην το αφήνετε να ρθεί στο Δισκοπότηρο. Αφήστε το να συνειδητοποιήσει ότι δεν μπορεί να προσεγγίσει την κοινωνία σε κάθε κατάσταση. Μόνο αν έχει πιο ευλαβική στάση σ' αυτή. Και ας κοινωνάει πιο σπάνια από ό, τι θα θέλατε, να κοινωνάει, αλλά να καταλάβει, γιατί έρχεται στην εκκλησία.

Είναι πολύ σημαντικό για τους γονείς να μην αρχίσουν να αντιλαμβάνονται την κοινωνία ως μια μαγική λειτουργία, αφήνοντας στον Θεό ό, τι πρέπει να κάνουν οι ίδιοι. Όμως, ο Κύριος περιμένει από εμάς ό, τι μπορούμε και πρέπει να κάνουμε για τον εαυτό μας μόνοι μας, και σε σχέση με τα παιδιά μας. Και ακριβώς εκεί όπου δεν φτάνουν οι δυνάμεις μας, η χάρη του Θεού αναπληρώνει. Όπως αναφέρεται σε ένα άλλο μυστήριο - «τὰ ἀσθενῆ θεραπεύει καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῖ». Αλλά ό,τι μπορείς, κάνε το μόνος σου.

4. Γονική συμμετοχή στην προετοιμασία για την εξομολόγηση

Το κύριο πράγμα που πρέπει να αποφεύγουν οι γονείς κατά την προετοιμασία του παιδιού για την εξομολόγηση, συμπεριλαμβανομένης της πρώτης - είναι η υπαγόρευση καταλόγων των αμαρτιών, οι οποίες από την άποψή τους, έχει, μάλλον, αυτόματη μεταφορά ορισμένων όχι καλών ιδιοτήτων του στην κατηγορία των αμαρτιών, για τις οποίες πρέπει να μετανοήσει μπροστά στον ιερέα.

Και, βέβαια, σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να ρωτάμε το παιδί μετά από την εξομολόγηση, τί είπε στον ιερέα ούτε τί του απάντησε, και αν ξέχασε να πεί για κάποια αμαρτία. Σ' αυτήν την περίπτωση, οι γονείς πρέπει να κάνουν ένα βήμα πίσω και να συνειδητοποιήσουν ότι η εξομολόγηση, ακόμη και του επτάχρονου ανθρώπου είναι ένα Μυστήριο. Η παρέμβαση σε οποιονδήποτε στο μυστήριο της εκκλησίας, ιδιαίτερα τόσο λεπτό όπως το μυστήριο της εξομολόγησης είναι εντελώς απαράδεκτη. Και κάθε παρέμβαση εκεί όπου υπάρχει μόνο ο Θεός, ο εξομολογούμενος άνθρωπος και ο ιερέας που λαμβάνει την εξομολόγηση, είναι καταστρεπτικά. Το παιδί μπορεί να μοιραστεί μ' αυτόν ό, τι έλεγε, αν το ίδιο θέλει. Αλλά δεν πρέπει να δείχνουμε ιδιαίτερο ενδιαφέρον σ' αυτό. Είπε καλά, όχι τίποτε φοβερό ... Πιο συχνά, τα παιδιά δεν λένε αυτά που είπαν στην εξομολόγηση, αλλά αυτό που άκουσαν από τον ιερέα. Μην σταματήσετε σ' αυτό, αλλά οποιαδήποτε συζήτηση και ερμηνεία των λέξεων του ιερέα, καθώς και κριτική- αν αυτό δεν συμπίπτει με ό,τι, κατά τη γνώμη μας, θα ήταν αναγκαίο να ακούσει το παιδί μας- δεν επιτρέπονται.

Επιπλέον, είναι αδύνατο, από τα λόγια του παιδιού, στη συνέχεια να πάμε στον ιερέα και να διευκρινίζουμε κάτι. Ή να προσπαθήσουμε να τον βοηθήσουμε να επικοινωνεί πιο σωστά με το παιδί μας: ξέρετε, πάτερ, ο Βασίλης μου είπε ότι του δώσατε αυτή τη συμβουλή, όμως ξέρω ότι δεν σας τα είπε όλα αρκετά σωστά, για αυτό δεν έγινε πλήρως κατανοητός, και θα ήταν καλύτερα την επόμενη φορά να του πείτε αυτό και αυτό. Από τέτοια δραστηριότητα της μητέρας, βεβαίως, πρέπει να κρατιόμαστε μακριά. Σε περιπτώσεις που τέτοια συνείδηση χρειάζεται να ανατρέφουμε σε ενορίτες, πρέπει να το κάνουμε μέσω κηρύγματος, μέσω της ίδιας της οργάνωσης της εξομολόγησης, μέσω πολλαπλών κοινοποιήσεων του γεγονότος ότι δεν πρέπει να έρχονται πάρα πολύ κοντά, δεν πρέπει να αντιμετωπίζουν με κάποιο τρόπο, αν τυχαία ακούσουν κάτι κατά τη διάρκεια της εξομολόγησης. Ίσως να διεξάγουμε ομιλίες με τους γονείς και τους παππούδες για την λεπτή στάση τους στην εξομολόγηση παιδιών και εγγονιών. Όλα αυτά, βέβαια, μπορούν να γίνουν με τη μια ή την άλλη μορφή.

5. Πώς να διδάξουμε το παιδί να εξομολογηθεί

Χρειάζεται να ενθαρρύνουμε τα παιδιά όχι στο πώς να εξομολογούνται, αλλά στην ίδια την αναγκαιότητα της εξομολόγησης. Μέσω του προσωπικού παραδείγματος,

μέσω της ικανότητας να ομολογήσουμε ανοιχτά τις αμαρτίες μας απέναντι στους δικούς μας, απέναντι στο παιδί μας, αν φταίμε. Μέσω της στάσης μας εναντι της εξομολόγησης, επειδή όταν πάμε να κοινωνήσουμε, και συνειδητοποιούμε ότι δεν έχουμε ειρηνική διάθεση ή προσβολές που κάναμε σε άλλους, πρέπει πρώτα να συμφιλιωθούμε με όλους. Και όλα αυτά στο σύνολό τους δεν μπορούν να μη διαμορφώσουν στα παιδιά ευλαβική στάση έναντι αυτού του μυστηρίου.

Και ο βασικός δάσκαλος του παιδιού για το πώς να μετανοήσει, πρέπει να είναι εκτελεστής αυτού του Μυστηρίου - ο ιερέας. Αφού η μετάνοια δεν είναι μόνο ένα είδος εσωτερικής κατάστασης, αλλά και το Μυστήριο της εκκλησίας. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η εξομολόγηση ονομάζεται Μυστήριο της Μετανοίας. Ανάλογα με το μέτρο της πνευματικής ωριμότητας του παιδιού πρέπει να το προετοιμάσουμε για την πρώτη εξομολόγηση. Το ζήτημα των γονέων είναι να εξηγήσουν τί θα πει εξομολόγηση και γιατί χρειάζεται. Πρέπει να εξηγήσουν στο παιδί τους ότι η εξομολόγηση δεν έχει τίποτα να κάνει με την απολογία του μπροστά τους ή μπροστά στο διευθυντή του σχολείου.

Είναι μόνο αυτό που συνειδητοποιούμε σαν κακό και ανάξιο μέσα μας, σαν άσχημο και βρώμικο, που δεν μας ευχαριστεί και για το οποίο είναι δύσκολο να μιλήσεις και για το οποίο χρειάζεται να απευθυνθούμε στον Θεό. Και μετά απο αυτό το πεδίο διδασκαλίας, πρέπει να το παραδώσουμε στα χέρια του προσεχτικού, αξιοπρεπή πνευματικού που αγαπά, γιατί σ'αυτόν δίνεται στο Μυστήριο της Ιεροσύνης η χάρη να μιλήσει με τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένου και του μικρού, για τις αμαρτίες του. Και γι αυτόν είναι πιο φυσικό να του μιλήσει για τη μετάνοια παρα από τους γονείς του, όταν είναι αδύνατο και ασύμφορο να προσφύγεις σε δικά σου παραδείγματα ή παραδείγματα απο τους γνωστούς του. Να λες στο παιδί σου, πώς μετανόησες για πρώτη φορά - εδώ υπάρχει μια απάτη και ψευδής νουθεσία. Αφού δεν μετανιώσαμε για να μιλήσουμε σε οποιονδήποτε για αυτό. Όχι λιγότερο ψεύτικο θα ήταν να του πούμε για το πώς τα αγαπημένα μας πρόσωπα μέσω της μετάνοιας άφησαν τις αμαρτίες τους, γιατί αυτό θα σήμαινε τουλάχιστον έμμεσα, οτι κρίνουμε και αξιολογούμε τις αμαρτίες στις οποίες υπέπεσαν. Ως εκ τούτου είναι λογικό να δώσουμε το παιδί μας στα χέρια εκείνου ο οποίος καθορίστηκε από το Θεό να είναι δάσκαλος του μυστηρίου της εξομολογήσεως.

6. Μπορεί το παιδί μόνο του να επιλέξει σε ποιον ιερέα να εξομολογεί

Αν η καρδιά του μικρού ανθρώπου αισθάνεται ότι θέλει να εξομολογείται ακριβώς σ'αυτόν τον ιερέα, ο οποίος μπορεί να είναι νεότερος, πιο χαϊδευτικός από εκείνον στον οποίο πηγαίνετε, ή, ίσως, τον προσέλκυσε με το κήρυγμά του, εμπιστευτείτε το παιδί σας, αφήστε τον να πάει εκεί, όπου κανείς και τίποτα δεν θα το ενοχλεί να

μετανοήσει για τις αμαρτίες του ενώπιον του Θεού. Και αν δεν προσδιοριστεί αμέσως, αν η πρώτη απόφαση του δεν είναι αξιόπιστη, και καταλάβει γρήγορα ότι δεν θέλει να πάει στον πατέρα Ιωάννη, αλλά στον πατέρα Πέτρο, δώστε του να επιλέξει μόνο του και να σταθεί σ' αυτό. Η απόκτηση της πνευματικής πατρότητας είναι πολύ λεπτή διαδικασία, εγγενώς οικεία, και δεν χρειάζεται να εισβάλλουμε σ' αυτό. Έτσι θα βοηθήσετε περισσότερο το παιδί σας.

Και αν, ως αποτέλεσμα της εσωτερικής πνευματικής αναζήτησης το παιδί λέει ότι η καρδιά του είναι δεμένη σε άλλη ενορία, στην οποία πηγαίνει μια φίλη του, η Τάνια, και ότι του αρέσει εκεί περισσότερο - και πώς ψάλλουν, και πώς ο ιερέας μιλάει, και πώς οι άνθρωποι φέρονται μεταξύ τους, τότε οι σοφοί γονείς χριστιανοί, βέβαια, θα χαρούνε γι αυτό το βήμα του παιδιού, και δεν θα σκέπτονται με φόβο ή δυσπιστία: να πας στη λειτουργία? μάλιστα! γιατί, δεν υπάρχει εκεί πού βρισκόμαστε; Πρέπει να εμπιστευτούμε τα παιδιά μας στο Θεό, τότε ο ίδιος θα τους φυλάξει.

Νομίζω ότι, μερικές φορές, πολύ σημαντικό και χρήσιμο για τους γονείς είναι να στείλουν τα παιδιά τους- από μια ορισμένη ηλικία- σε άλλη ενορία, να μην είναι μαζί τους, στα μάτια τους, για να αποφευχθεί αυτός ο τυπικός πειρασμός των γονέων - να ελέγξουμε με περιφερική όραση, πώς είναι το παιδί μας, αν προσεύχεται, αν δεν φλυαρεί, γιατί δεν έγινε δεκτός στην Θεία Κοινωνία, για ποιες αμαρτίες; Ίσως έτσι έμμεσα, να καταλάβουμε κάτι από τη συνομιλία με τον ιερέα; Από αυτές τις σκέψεις είναι σχεδόν αδύνατο να απεμπλακείς, αν το παιδί σας είναι μαζί σας στο ναό. Όταν τα παιδιά είναι μικρά, τότε ο έλεγχος των γονέων σε λογικό μέτρο είναι κατανοητός και αναγκαίος, όταν όμως γίνονται έφηβοι, τότε ίσως είναι καλύτερα, με γενναία απόφαση, να σταματήσεις αυτό το είδος οικειότητας με αυτούς, να φύγεις μακριά από τη ζωή τους, να μειώσεις τον εαυτό σου, προκειμένου να έχουν περισσότερο το Χριστό, και λιγότερο εσένα.

7. Πώς να εμφυσήσουμε στα παιδιά το σεβασμό στην Κοινωνία και τις ακολουθίες

Πρώτα απ' όλα, πρέπει οι ίδιοι οι γονείς να αγαπούν την Εκκλησία, την εκκλησιαστική ζωή και να αγαπούν σ' αυτήν τον κάθε άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένου του μικρού. Εκείνος που αγαπά την Εκκλησία είναι σε θέση να το μεταδώσει στο μωρό του. Αυτό είναι σημαντικό, και οτιδήποτε άλλο - είναι απλά συγκεκριμένες μέθοδοι.

Θυμάμαι την ιστορία του Πρωθιερέα Βλαντιμίρ Βορομπιόφ, τον οποίον, στα παιδικά του χρόνια, κοινωνούσαν μόνο μία ή δύο φορές το χρόνο, αλλά θυμάται κάθε μια από αυτές τη φορές, και πότε έγινε αυτό, και ποια ήταν η πνευματική

εμπειρία. Τότε, την εποχή του Στάλιν, να πηγαίνεις συχνά στην εκκλησία ήταν αδύνατο. Το να σε δούν ακόμα και οι φίλοι σου, θα μπορούσε να απειλήσει όχι μόνο την απώλεια της εκπαίδευσης, αλλά να επισύρει και φυλάκιση. Ο πατέρας Βλαντιμίρ θυμάται κάθε ερχομό του στην εκκλησία, που ήταν γι αυτόν ένα μεγάλο γεγονός. Δεν μπορούσε να υπάρξει πραγματικά αφορμή για να ατακτείς, να συνομιλείς, να φλυαρείς με τους συνομηλικούς στην ακολουθία. Έπρεπε να ρθεις στην λειτουργία, να προσευχηθείς, να κοινωνήσεις των Αγίων Θείων Μυστηρίων, και να ζεις προσδοκώντας την επόμενη τέτοια συνάντηση. Νομίζω ότι πρέπει να κατανοήσουμε την κοινωνία - συμπεριλαμβανομένων των μικρών παιδιών σε μια εποχή σχετικής συνείδησης - όχι μόνο ως φάρμακο για την υγεία του σώματος και της ψυχής, αλλά και ως κάτι απείρως πιο σημαντικό. Ακόμη και από το παιδί θα πρέπει να αντιμετωπίζεται πρωτίστως ως μια σύνδεση με το Χριστό.

Το κύριο πράγμα που πρέπει να σκεφτούμε είναι το να γίνουν η επίσκεψη της λειτουργίας και η κοινωνία για το παιδί μας κάτι που πρέπει να κερδίσει και όχι αυτό που τον παρακινούμε. Πρέπει να προσπαθήσουμε να ανοικοδομήσουμε τη στάση της οικογένειάς μας απέναντι στην ακολουθία, έτσι ώστε να μην είμαστε εμείς που θα σπρώξουμε τον έφηβό μας να κοινωνήσει αλλά ο ίδιος - μετά από μια ορισμένη πορεία, που τον ετοίμαζε να λάβει Θεία Κοινωνία - θα είχε το δικαίωμα να έρθει σε λειτουργία και να κοινωνήσει.

Και ίσως είναι καλύτερα το πρωί της Κυριακής, να μην το σκουντάμε για να ξυπνήσει το παιδί μας που διασκεδάζε το Σάββατο το βράδυ: «Σήκω, αργούμε για τη λειτουργία!» αλλά να ξυπνάει χωρίς εμάς και να βλέπει ότι το σπίτι είναι άδειο. Και ότι έμεινε χωρίς γονείς και χωρίς την εκκλησία, και χωρίς τη γιορτή του Θεού. Ας ερχόταν στις ακολουθίες μόνο για ένα ημίωρο, ακριβώς στην κοινωνία, αλλά δεν μπορεί να μην αισθανθεί κάποια διαφορά μεταξύ του Κυριακάτικου ξαπλώματος στο κρεβάτι και του τί πρέπει να κάνει αυτή τη στιγμή ο κάθε Ορθόδοξος Χριστιανός. Όταν επιστρέψετε από την εκκλησία, μην κατηγορήσετε το παιδί σας. Ίσως η εσωτερική θλίψη σας για την απουσία του από τη θεία λειτουργία, αντηχεί πιο αποτελεσματικά σ' αυτόν από δέκα γονικά σπρωξίματα, «άντε πήγαινε», «άντε προετοιμάσου», «διάβασε προσευχές».

Ως εκ τούτου, οι γονείς του παιδιού το οποίο είναι στη συνειδητή του ηλικία, δεν πρέπει ποτέ να το ενθαρρύνουν σε εξομολόγηση ή κοινωνία. Και αν είναι σε θέση να συγκρατήσουν τον εαυτό τους σ' αυτό, τότε η χάρη του Θεού οπωσδήποτε θα αγγίξει την ψυχή του και θα βοηθήσει να μην χαθεί από τα μυστήρια της Εκκλησίας.

Αυτά είναι μόνο μερικά σημεία που σχετίζονται με τη σύγχρονη πρακτική της παιδικής εξομολόγησης, τα οποία εξέθεσα απλά ως μια πρόσκληση να συνεχίσουμε

αυτή τη συζήτηση, και, πιθανώς, σε μια πολύ αδύναμη μορφή συζήτησης. Αλλά θα ήθελα οι άνθρωποι οι οποίοι είναι σε μεγάλο βαθμό πνευματικά πιο έμπειροι και έχουν πρακτική πνευματικού για δεκαετίες, να μιλήσουν για το θέμα αυτό.

Πηγή: iellada.gr